

Haziran 2019

ASED CİLT:3 SAYI:1 YIL:2019

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

*Sevgili okuyucular, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi olarak
2019 Haziran sayımızı hayatını İslam Bilim Tarihi araştırmalarına adanmış*

Prof. Dr. Fuat Sezgin'e ithaf ediyoruz.

ISSN: 2619-9211

<http://ased.aksaray.edu.tr>

ased@aksaray.edu.tr

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi

İletişim

<http://ased.aksaray.edu.tr>

ased@aksaray.edu.tr

Adana Yolu Üzeri E-90 Karayolu 7. Km / 68100

Editörden...

*Sevgili okuyucular, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi olarak 2019 Haziran sayımızı hayatını İslam Bilim Tarihi araştırmalarına adanmış **Prof. Dr. Fuat Sezgin'e** ithaf ediyoruz.*

Bu sayımızda sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinden yedi makale yayınlıyoruz. Çalışmalarıyla dergimize katkı sunan yazarlarımıza, çalışmalarını değerlendiren hakemlerimize, yayın ve danışma kurulundaki akademisyenlerimize teşekkür ederiz.

Aralık 2019 sayımıza araştırmalarıyla katkı sunmak isteyenler için makale gönderim sürecinin başlamış olduğunu belirtmek isteriz.

Aralık 2019'da görüşmek dileğiyle...

*Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU
Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü*

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Cilt:3 Sayı:1 Yıl:2019

<http://ased.aksaray.edu.tr>

ISSN: 2619-9211

FUAT SEZGİN (1924-2018)

Son dönem İslâm dünyasının yetiştirdiği en büyük âlimlerden ve İslâm Bilim Tarihi denilince, şüphesiz, akla gelen ilk isim olan Prof. Dr. Fuat SEZGİN, 24 Ekim 1924'te Bitlis'te dünyaya gelmiştir. Babası Mehmet SEZGİN, Osmanlı Devleti'nin son yıllarında kadılık yapmıştır. Küçük kardeşi Rafet SEZGİN (1925-1992) Adalet Partisi'nden milletvekili olmuş, Devlet Bakanlığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yapmıştır.

Daha küçük yaşlarda babasından Sarf-ı Türkî adı ile bilinen dilbilgisi dersleri alan Fuat SEZGİN, ilköğrenimini Doğubeyazıt'ta, orta ve lise öğrenimini Erzurum'da tamamladıktan sonra 1943'te 19 yaşındayken İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı bölümüne, diğer adıyla Şarkiyat Enstitüsü'ne girdi. Burada dünyanın en büyük oryantalistlerinden biri olarak kabul edilen Alman Helmut Ritter'in (1892-1971) yanında öğrenim gördü. Aslında Sezgin'in aklında mühendis olma sevdası vardı. Kendi ifadesine göre; bir akrabası onu 1943 yılında 19 yaşındayken, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine götürdü. Orada Alman müsteşrik Ritter'in bir seminerine katıldı. Onun görüş ve fikirlerinden çok etkilendiği için mühendis olmaktan vazgeçti. Burada dekanın odasında karşılaştığı Ritter ile bir süre sohbet ettikten sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde talebeliğe başladı.

Sezgin, tahsil hayatında derin izleri olan hocası Ritter ile ilk tanışmasını ve aralarında meydana gelen diyalogu, kısaca şu şekilde anlatmaktadır: "Onunla biraz konuştuktan sonra, onun büyük bir ilim adamı olduğunu anladım. Hocam Ritter zor bir adam olduğu için, onun seminerlerine ancak üç-beş kişi katılırdı. Talebeler, çoğunlukla sıkıntıya girmek veya hocadan ters bir tavır görmemek için onun seminerlerinden kaçmaya çalışırlardı. Hocam Ritter bana, "Çok zor bir şeye talipsiniz. Arapça öğrenmelisiniz." dedi. Bütün bildiklerini büyük bir gayret ile bana aktardı. Hocamı, çok iyi dinler ve hiç not tutmazdım. Söylediklerini kafama yazardım. İnanır mısınız anlattıklarının büyük bir kısmı hâlâ hafızamda saklı duruyor."

1947 yılında İstanbul Üniversitesi Fars ve Arap Filolojisi bölümünden mezun olan Sezgin, hocası Ritter'in danışmanlığında meşhur Arap filologlarından Ebu 'Ubeyde'nin "Mecâzu'l Kur'ân" adlı eseri üzerinde doktorasını tamamladı. 1950 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde asistanlığa başlayan Sezgin, bir süre sonra bu görevinden ayrılarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde İslâm Araştırmaları asistanlığına atandı. 1954 tarihinde İslâm Araştırmaları Enstitüsü'nde Arap Dili ve Edebiyatı bölümünde, "Buhari'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar" adlı doçentlik tezini tamamladı. Sezgin, bu tezi ile hadis kaynağı olarak İslâm kültüründe önemli bir yere sahip olan Buhârî'nin bir araya

getirdiği hadislerde bilinenin aksine sözlü kaynaklara değil, İslâm'ın erken dönemine; hatta miladi yedinci yüzyıla, yani sahabe ve tabilerin yaşadığı asra kadar geri giden yazılı kaynaklara dayandığı tezini ortaya attı. Bu tez, Avrupa merkezli Oryantalist çevrelerde hala tartışılmaktadır. Sezgin daha sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yaptı. 27 Mayıs 1960 askeri darbesi sırasında üniversiteden uzaklaştırılan ve 147'likler diye bilinen akademisyenler arasında yer aldı. 1961 tarihinde Almanya'ya giden Sezgin, 1963 tarihine kadar Frankfurt Üniversitesi ile Marburg Üniversitesi'nde misafir doçent olarak dersler verdi. Sezgin, bu arada Avrupa'da tabii ilimler alanında ikinci bir doktora ve doçentlik çalışmasını yaptı ve 1965 tarihinde, Frankfurt Üniversitesi'nde Profesör oldu.

Sezgin, zamanın kıymetini bilen ve onu çok verimli kullanan bir şahsiyete sahiptir. Yirmi dört saatlik günün yaklaşık on yedi saatini çalışmalarına ayıran Sezgin, yılın 365 gününü ve haftanın 7 gününü çalışarak geçirdiğini ifade edip, Cumartesi ve Pazar günü bile sabah saat 07.30'da enstitüde olduğunu belirterek bilim insanlarının da buna yak<<<<<ın bir şekilde çalışma yapmalarını istemektedir. Bu tür çalışmalarda bulunmak için çeşitli dilleri bilmenin gerektiğini gayet iyi bilen Sezgin, 27 dil öğrenmişti. Uluslararası bir toplantı esnasında "Hocam Hellmut Ritter, bana her yıl bir dil öğreneceksiniz demişti." diye söylediğinde, hazır bulunan Katar Kraliçesi Şeyha Mouza, hayretler içerisinde kalmıştı.

O, sözünde duran ve randevularına zamanında giden bir insandır. Kendisi, hayatı boyunca, sadece üç randevusuna zamanında yetişemediğini ve daima bunun üzüntüsünü yaşadığını dile getirmektedir. Tatil yapmayı, emekli olup bir kenara çekilerek dinlenmeyi hiçbir bilim adamına yakıştırmayan Sezgin, İslâm dünyasının değişik yerlerinde verdiği konferans ve katıldığı TV programlarında kendisine, "Bize ne tavsiye edersiniz?" diye yöneltilen sorulara, özet olarak şu tür cevapları verdiğini söylemektedir: "Zahit ve kanaatkâr olun, dünya nimetlerine aşırı derecede kapılmayın. Sabr-ı cemil denilen, güzel sabra sahip olun. Her türlü söz, hareket ve davranışlarınızda, gerçek anlamda Allah korkusu ile hareket edin. Daha çok okuyun. Okurken, sakın aklınız başka şeylerde olmasın."

Bilimlerin, bütün milletlerin katkısının müşterek ürünü ve tüm insanlığın ortak malı olduğunu savunan Sezgin'in en büyük arzusu, "benim milletim" dediği Müslümanların batı karşısındaki aşağılık kompleksinden kurtulmasıdır. Bunun için Müslümanların, kendilerine olan özgüven problemini çözmeleri gerekir. Şahsiyeti itibarı ile ciddi bir özgüvene sahip olan Sezgin'in "Bende, bir Müslüman'ın iyi şartlar içerisinde çok iyi çalışması neticesinde önemli başarıları elde edebileceği inancı vardır. Onun için tüm Müslümanlardan, korkak ve taklitçi

olmamalarını, özgüvene sahip olmalarını ve dolayısıyla yaratıcı olmalarını diliyorum.” söylemi buna en güzel örnektir. O, batılıların Müslümanların bilime katkılarını görerek, üstünlük duygusundan uzaklaşmalarının gerektiğini de vurgulamaktadır.

Modern Bilimin sadece Batılı kaynaklara dayanmadığını ve İslâm Dünyasının modern bilimi hazırlayan bir karaktere sahip olduğunu bilim âlemine kabul ettiren kişi olan Fuat Sezgin’in önemli eserleri şunlardır:

1-Astronomy Geography And Navigations İn Islamic Civilization.

2-İslam Uygarlığında Mimari, Geometri, Fizik, Kimya, Tıp Saatler, Optik, Mineraller, Savaş Tekniği, Antik Objeler.

3-İslam Uygarlığında Astronomi Coğrafya ve Denizcilik.

4-Tanınmayan Büyük Çağ İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi'nden.

5-Amerika Kıtasının Müslüman Denizciler Tarafından Kolomb Öncesi Keşfi ve Piri Reis.

6-1984 Yılından 2011 Yılına Kadar Arap-İslam Bilimleri Tarihi Enstitüsü Yayınlarına Yazılan Avrupa Dillerindeki Önsözler.

7-Buhari'nin Kaynakları.

8-Bilim Tarihi Sohbetleri.

9-İslam Bilim Tarihi Üzerine Konferanslar.

10-İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi (Arapça).

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayın Kurulu

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Cilt: 3 Sayı: 1 Yıl: 2019

Enstitü Adına Yayın Sahibi

Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN

Editörler

Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

Editör Yardımcısı

Dr. Öğr. Üyesi Onur Emre KOCAÖZ

Arş. Gör. Mehmet ÖZKAYA

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Necmettin AYGÜN, Aksaray Üniversitesi

Prof. Dr. Nafiz TOK, Aksaray Üniversitesi

Doç. Dr. Muhammed SARI, Aksaray Üniversitesi

Doç. Dr. Zübeyir OVACIK, Aksaray Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Eyyub ŞİMŞEK, Aksaray Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Barış EROĞLU, Aksaray Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan UÇAR, Aksaray Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet EVREN, Aksaray Üniversitesi

Bu Sayının Hakemleri

Doç. Dr. Şükran Kılıç

Doç. Dr. Yunus Günindi

Doç. Dr. Zübeyir Ovacık

Doç. Dr. Mehmet Ali Aktaş

Dr. Öğretim Üyesi Leyla İçerli

Dr. Öğretim Üyesi Murat Yıldız

Dr. Öğretim Üyesi Yılmaz İçerli

Dr. Öğretim Üyesi Talip Arsu

Dr. Öğretim Üyesi Önder İşlek

Dr. Öğretim Üyesi Haşim Bağcı

Dr. Öğretim Üyesi Bekir Gündoğmuş

Sekretarya

Arş. Gör. Şükriye ULAŞKIN

İletişim

<http://ased.aksaray.edu.tr>

ased@aksaray.edu.tr

Adana Yolu Üzeri E-90 Karayolu 7. Km / 68100

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Cilt: 3 Sayı: 1 Yıl: 2019

<http://ased.aksaray.edu.tr>

ased@aksaray.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Rekreatif Aktivitelere Psikolojik Açıdan Yaklaşım: Viktor Frankl Ekolünün İncelenmesi Uğur KESKİN	1-18
Finansal Tabloların Oran Analizi İle İncelenmesi: Adese Örneği Ersin YENİSU	19-45
Ulus Gazetesi'nin 1938 Yılı İçeriklerinde Kadın Temsili Şems Şeyma AÇIKAY	46-89
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Belirlenmesi Ayşe Nihan ARIBAŞ	90-106
Yatırım Fonlarında Performans-Akım İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Çalışma Fatih SAĞLIK	107-132
Almanya'da Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyon Sürecinde Avrupa Milli Görüş'ün Rolü Bekir GÜNDOĞMUŞ, Işıl ARPACI	133-173
Marka Bilinirliği Ve Materyalizm İlişkisine Okul Öncesi Çocukların Ebevyenelerinin Bakış Açısı Zehra YILDIRIM	174-199